

УДК 343.914+3473.911

В. Ф. Лагоцька*аспірант відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою
Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України*

ІСТОРИЧНА ГЕНЕЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОЇ РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В КРИМІНОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Сучасний стан, структура й динаміка злочинності в Україні викликають занепокоєння як учених-криміналістів, так і практиків. Адже економічна криза, нестабільна політична обстановка в країні, безробіття, загальне зубожіння населення призводять до того, що з'являються нові детермінанти злочинності, а дія традиційних посилюється. Досить часто це призводить до того, що на злочинний шлях стають ті особи, які донедавна навіть не планували вчинення злочинів. На жаль, це стає звичним явищем як для суспільства, так і для самих злочинців.

Без перебільшення можна стверджувати, що в структурі злочинності найбільш небезпечною є рецидивна злочинність. Вона є своєрідним «ядром» усієї злочинності, оскільки її суб'єкти становлять контингент тих осіб, які найбільш наполегливо протиставляють себе усталеним моральним цінностям і правопорядку, завдаючи тим самим істотної шкоди суспільству [1, с. 76]. Самостійне кримінально-правове значення рецидивної злочинності було помічено ще в середньовіччі. Так, згідно зі ст. 161 німецького Кодексу «Кароліна» Карла V (1532 р.) суддя міг збільшити покарання, якщо винний раніше засуджувався за аналогічний злочин [2, с. 365].

Очевидно, ще більшої актуальності набувають наукові дослідження, присвячені проблемам жіночого рецидивізму. Оскільки вчинення жінками злочину навіть один раз суперечить природі жінки та її ролі в суспільстві. Адже коли злочин скоює жінка, це спричиняє для суспільства більшу моральну шкоду, ніж у разі скоєння злочинів чоловіками. На нашу думку, злочинність жінок, особливо жіноча рецидивна злочинність, провокує падіння моральності суспільства загалом, сприяє зростанню підліткової злочинності, знецінює соціальні інститути шлюбу, сім'ї, материнства.

Кримінологічна наука багата працями, присвяченими проблемі жіночої рецидивної злочинності. При цьому запобігання жіночій рецидивній злочинності можливе за умови визначення кримінологічних засад цієї діяльності, якими є насамперед теоретичні положення, що стосуються природи жіночого злочинного рецидиву.

Відповідна проблематика завжди привертала увагу кримінологів ще з дорадянських часів. Так, варто згадати класичну працю Н.Л. Зеланда (початку XIX ст.), у якій здійснювалось дослідження жіночої злочинності, її соціальних і психоло-

гічних передумов. Окремим аспектам проблеми жіночої рецидивної злочинності присвячено розвідки таких авторів, як Р. Тард, Ч. Ламброзо, Е. Феррі. Серед відомих праць можна виокремити наукові здобутки А. Кетле, Н.М. Гернета та інших учених.

Звісно, сучасні кримінологи також приділяють увагу дослідженню жіночої рецидивної злочинності. Згадаємо, зокрема, наукові роботи Ю.М. Антоняна, В.А. Бадири, В.С. Батиргарєвої, В.В. Голіни, І.М. Даньшина, Т.А. Денисової, О.М. Джужи, О.І. Долгової, А.П. Закалюка, А.Ф. Зелінського, О.О. Кваші, О.Г. Колба, О.М. Костенка, В.М. Кудрявцева, В.О. Меркулової, О.М. Подільчак, С.І. Халимона.

Однак у працях сучасників мало уваги звертається на те, які погляди щодо правової природи жіночої рецидивної злочинності мали місце в кримінологічній науковій думці. Відповідна проблема комплексно не вивчалася.

Метою статті є характеристика історичної генези дослідження проблеми жіночої рецидивної злочинності в кримінологічній науці.

В історії розвитку права існують різні підходи щодо визначення напрямів, цілей дослідження у сфері взаємовідносин між статями, відмінностей між ними та їх значення для правового регулювання. З одного боку, у літературі про жінок визначається їх домінуюча роль у суспільстві, а нормальне існування родини, психічний і фізичний розвиток дітей зазвичай пов'язується з роллю жінки-матері. Водночас у політичних та правових концепціях чоловік завжди розглядається як основна діюча особа в державному й суспільному житті. В.О. Меркулова цілком слушно вказує, що драма жінки полягає в необхідності доводити свою самодостатність, оскільки жінка має власні самостійні функції, самостійний сенс існування, однакові із чоловіком права на відмінність [3, с. 1].

Проаналізувавши наукові праці відомих кримінологів, можна зробити висновок, що проблема жіночої рецидивної злочинності почала досліджуватись наприкінці XIX – на початку XX ст.

Фактично вивчення цієї проблеми започаткували такі відомі соціологи, як А. Кетле та А.-М. Геррі. А. Кетле доходить висновку, що потяг особи до вчинення злочину обумовлюється такими особливостями, як вік, стать, професія, пора року тощо. Він констатує порівняно невелику частку злочинів, учинених жінками, що обумовлюється,

зокрема, відстороненістю їх від вирішення соціальних справ у державі, спілкуванням здебільшого в колі сім'ї, тягарем сімейних обов'язків, що знижує ступінь реалізації жінками всього комплексу прав та обов'язків, які повною мірою можуть використати чоловіки. На думку А. Кетле, така низька соціальна активність жінок має наслідком їх низьку кримінальну активність [4, с. 126]. Окрім того, на думку вченого, у суспільстві завжди існує постійний рівень злочинності серед жінок. Однак він залишається незмінним лише в межах певних умов. А зміни в соціальних умовах змінюють також показники злочинності [4, с. 89].

У XIX – на початку XX ст. набула поширення «теорія моральності», яка ґрунтується на тому, що жінкам, порівняно із чоловіками, притаманна глибока моральність. Зокрема, на думку Н.Л. Зеланда, порівняння душевних якостей різних статей підтверджує менший ступінь жіночої злочинності. І якби цього не було, це стало б найбільшою психологічною загадкою [5, с. 34]. Цей же дослідник на прикладах динаміки стану жіночої й рецидивної злочинності наводить такі дані: частка жінок-рецидивісток за одноразового рецидиву становить 2,7%, за триразового – 2%, за чотириразового – 0,9%. Це, на його думку, свідчить про те, що між рецидивістами відсоток жінок завжди менший порівняно з особами, які вперше вчинили злочин. Окрім того, частка жінок зменшується залежно від кількості злочинів, що повторюються. Знов-таки, науковець пояснював причину злочинності жінок їх більшою моральністю порівняно із чоловіками [5, с. 10–17].

Важливим напрямом дослідження жіночої рецидивної злочинності є антропологічний. Його основоположником став Ч. Ломброзо. Його теорія фактично стала основою біологічної теорії жіночої злочинності, у межах якої природа злочинниці має таку ж природу, як і проститутки. Ч. Ломброзо стверджує, що специфічною формою злочинності жінок є проституція. Цей дослідник з урахуванням даних кримінальної статистики Франції виявив, що рецидивна злочинність чоловіків і жінок характеризується постійним поступовим зростанням, а їх кількісні показники є практично однаковими. На його думку, саме в жінок найчастіше має місце багаторазовий рецидив, тоді як у чоловіків спостерігається однакова кількість одноразового й багаторазового рецидиву [6, с. 126].

Вагомий внесок у вивчення жіночої рецидивної злочинності здійснили такі дореволюційні кримінологи, як М.Н. Земенгоф, С.В. Познишев, П.М. Тарновська, І.Я. Фойницький. Так, П.М. Тарновська, яка є яскравим представником антропологічного напрямку в кримінології та послідовником ідей Ч. Ломброзо, дещо відступає від його основних ідей. Вона вважає, що злочин обумовлю-

ється не певною однією причиною, а сукупністю багатьох складних умов [7, с. 18]. Незважаючи на це, П.М. Тарновська все-таки надає перевагу антропологічній характеристиці жінок-злочинниць. При цьому, обґрунтовуючи причини рецидивної злочинності, учений зробила висновок, що рецидив серед жінок обумовлюється їх психофізіологічною схильністю до вчинення злочинів. На її думку, повторність злочинів – це головний, істотний коефіцієнт злочинної схильності як вираження невірноваженості відповідного організму [7, с. 4].

М.Н. Земенгоф, дослідивши соціальне оточення жінок, зробив висновок, що родина жінки, яка вчинила злочин, є осередком розвитку жіночої кримінальності [8, с. 28]. І.Я. Фойницький стверджує, що причинами жіночої злочинності загалом є урбанізоване життя жінок, їх наближення до чоловіків за своїм соціальним статусом і ролями, які вони виконують у суспільстві, зниження патріархального контролю в Російській імперії [9, с. 130].

Однак, як бачимо, у період, що досліджується, науковці не приділяли уваги проблемі жіночої рецидивної злочинності та не виокремлювали специфічні причини, що призводять до повторного вчинення злочинів жінками, які вже відбували покарання.

Досить тривалий час для пояснення причин жіночої злочинності використовувались праці М.Н. Гернета, який на підставі вивчення статистичних даних щодо злочинів, вчинених жінками наприкінці XIX – на початку XX ст., спробував обґрунтувати й пояснити причини та умови жіночої злочинності. Цей дослідник є представником соціологічного напрямку в кримінології. Вивчаючи особливості розвитку жіночої злочинності в промислово розвинених країнах, він робить висновок про те, що жіноча злочинність пов'язується з роллю та становищем жінки в суспільстві. М.Н. Гернет наводить приклад балканських країн та Англії. Так, у першому випадку спостерігається повна відчуженість жінок від суспільного життя, у цих країнах жіноча злочинність має найменші показники. Натомість в Англії жінка має широкі права в суспільстві, що саме сприяє зростанню кількості «жіночих злочинів». На думку М.Н. Гернета, менший відсоток засуджених жінок пояснюється винятково умовами їх життя, що є менш різноманітними, ніж у чоловіків. Саме тому він робить висновок, що чим більше умови життя жінки наближаються до умов життя чоловіка, тим більше наближається кількість злочинів, учинених жінками, до кількості злочинів, скоєних чоловіками [10, с. 252].

Е. Феррі, будучи також представником соціологічного напрямку в кримінології, виокремлював антропологічні, фізичні й соціальні причини жіночої злочинності. Він розробив теорію заходів

соціального запобігання (теорію кримінальних замісників), які для більшості жінок є більш дієвими, ніж покарання, та включають заходи економічного, політичного, наукового, законодавчого, виховного й релігійного характеру, а також заходи в галузі сімейного права [11, с. 408].

П.І. Люблінський, беручи за приклад Англію, стверджував, що жінки, які складають чверть засуджених, серед рецидивістів перебувають практично на одному рівні із чоловіками, що свідчить про особливу завзятість рецидиву серед жінок та особливо згубний вплив тюрем на них [12, с. 691].

Отже, наприкінці XIX – на початку XX ст. фактично існували три основні теорії, у межах яких було запропоновано ті чи інші уявлення щодо жіночої рецидивної злочинності. Представники антропологічного напрямку в кримінології обґрунтовували, що жінки мають біологічну схильність до багаторазової злочинної діяльності (рецидиву). У межах моралістичної теорії вчені доводили, що більш низький відсоток жінок серед рецидивістів пояснюється їх більшою моральністю. А дослідники соціологічної кримінологічної теорії вважали, що жіноча рецидивна злочинність поступається чоловічій за кількісними та якісними показниками через становище жінки в суспільстві.

У 20–30-х рр. XX ст. відбувається становлення радянської кримінології. Зазвичай дослідники жіночої рецидивної злочинності залишають поза увагою всі попередні надбання кримінологічної науки в цій царині. Основна увага при цьому приділяється вивченню причин конкретного злочину. На початку радянської доби окремі науковці намагались поєднувати біологічний і соціологічний напрями, вивчаючи проблеми жіночої злочинності. Так, В.А. Внуков писав, що дані біології свідчать про те, що жінка, проявляючи себе зовні, під впливом певного процесу, є більш фізіологічною, ніж чоловік. У своїх реакціях вона ближча до фізіологічних коренів, ніж до відповідної психологічної надбудови [13, с. 77].

З огляду на підходи радянської держави та ідеологію, яка панувала того часу, кримінологічні дослідження жіночої рецидивної злочинності фактично було призупинено. Однак ця проблема залишалась надзвичайно актуальною для відповідного історичного періоду, адже кількість засуджених жінок у різні часи існування радянської держави наближалась до кількості засуджених чоловіків, що обумовлювалось різноманітними об'єктивними причинами. Так, за даними Л.І. Шиллер, кількість засуджених жінок у 1926 р. становила 12,4% в загальній структурі злочинності того часу. За окремі злочини кількість засуджених жінок була більшою, ніж чоловіків. Так, у 1926 р. частка чоловіків, які були засуджені за умисні вбивства, становила 38,6%, тоді як частка жінок – 46%. До 1935 р. кількість засуджених жі-

нок знизилась і становила близько 10% злочинів, учинених у державі. Під час Великої Вітчизняної війни та в післявоєнні роки злочинність жінок зросла. З 1946 р. по 1952 р. кількість засуджених жінок збільшилась до 30%. Досить очевидно, що це обумовлювалось тим, що більша частина чоловічого населення країни перебувала на фронті [14, с. 16–18].

Лише в 60–70-х рр. XX ст. відбувається поступове відродження кримінологічної науки на теренах Радянського Союзу. Упродовж цього часу розвиваються як кримінологічна наука, так і дослідження у сфері кримінально-виконавчого права. У цьому напрямі згадаємо розвідку І.М. Голобородька, В.Є. Квашиса та І.А. Кірілової, присвячену особливостям виправлення й перевиховання засуджених жінок [15].

У 90-х рр. XX ст. окремі аспекти жіночої рецидивної злочинності вивчались у наукових працях таких науковців, як Ю.М. Антонян [16], А.Ф. Зелінський [17], А.Т. Потьомкіна [18], В.А. Серебрякова [19]. Так, А.Т. Потьомкіна запропонувала соціально-демографічну, кримінально-правову та виправно-трудова характеристики жінок, які відбували покарання в місцях позбавлення волі [20]. Окремі наукові праці А.С. Міхліна були присвячені ефективності результатів експерименту, що проходив у жіночих колоніях упродовж 1990–1991 рр. [21–23].

У подальшому вивчення проблем жіночої рецидивної злочинності в радянський період було формальним. Кримінологи переважно приділяли увагу індивідуальному запобіганню конкретному злочину, який вчиняє жінка. При цьому залишались поза межами дослідження проблема загальної профілактичної роботи з жінками-рецидивістками та кримінологічна характеристика жіночої рецидивної злочинності.

Таким чином, у радянській кримінології проблема жіночої рецидивної злочинності фактично не виокремлювалась як самостійний напрям наукових досліджень. Зазвичай навіть ті публікації, які дотично торкались відповідних питань, мали ідеологічне напашування, що зумовлювалось радянською доктриною кримінології. Окремі ж попередні здобутки науковців визнавались ідеологічно неприйнятними для радянських наукових розвідок.

Сучасна українська кримінологічна думка характеризується тим, що в нашій державі поживались дослідження у сфері як рецидивної, так і жіночої злочинності. При цьому варто згадати дисертації, захищені В.С. Батиргареєвою [24], О.М. Неживець [25], Н.М. Пісоцькою [26], В.В. Федусик [27], а також наукові праці інших дослідників, зокрема Б.М. Головкина [28], В.О. Меркулової [29], В.П. Михайленка, П.П. Михайленка, В.В. Кузнецова [30]. На рівні наукових статей в Україні розглядається проблема жіночої рецидивної зло-

чинності (зокрема, праці В.С. Батиргарєєвої [31], Н.О. Чечеля [32] та інших авторів).

Однак доводиться констатувати, що жіноча рецидивна злочинність не піддавалась в Україні комплексному монографічному дослідженню. Незважаючи на певний інтерес науковців до відповідних питань, частка робіт, присвячених вивченню жіночого рецидиву, є надзвичайно малою. Зазвичай у публікаціях висвітлюються кримінологічні проблеми або жіночої, або рецидивної злочинності. Відтак важливо комплексно вивчити питання кримінологічної характеристики жіночої рецидивної злочинності, яка, з одного боку, є частиною рецидивної злочинності, а з іншого – частиною жіночої злочинності, тому й має відмінні ознаки порівняно з ними.

Отже, дослідження проблеми жіночої рецидивної злочинності пройшло свій історичний шлях, що зумовило напрацювання певного бачення відповідної проблеми. При цьому наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. вивчення проблем жіночого рецидивізму характеризувалося чітким розподілом наукових поглядів на причини цього виду злочинності в межах антропологічного, соціологічного й моралістичного напрямів. У радянський період вивчення проблем жіночої рецидивної злочинності фактично було призупинено. В Україні із часів незалежності наукові дослідження цієї проблеми активізувались, однак із позиції або рецидивної, або жіночої злочинності. Комплексно ж її вивчено не було.

Відтак одним із завдань кримінологічної науки України є цілісне дослідження проблеми кримінологічної характеристики жіночої рецидивної злочинності, у межах якої варто зупинитись на вивченні таких питань:

- поняття жіночої рецидивної злочинності та її сучасного стану в Україні;
- особи жінки-рецидивістки як об'єкта кримінологічного дослідження та її соціально-демографічних, кримінально-правових і морально-психологічних аспектів;
- основних причин та умов жіночої рецидивної злочинності в Україні;
- заходів запобігання цьому виду злочинності на загальносоціальному й спеціально-кримінологічному рівнях, у тому числі пенітенціарних заходів запобігання жіночій рецидивній злочинності та соціальній адаптації жінок-рецидивісток.

Література

1. Даньшин І.М. Усталені форми злочинності: кримінологічний нарис / І.М. Даньшин. – Х. : Акта, 2002. – 109 с.
2. Додонов В.Н. Сравнительное уголовное право. Общая часть : [монография] / В.Н. Додонов ; под общ. и науч. ред. С.П. Щербя. – М. : Юрлитинформ, 2009. – 446 с.
3. Меркулова В.О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності : автореф. дис. ... докт. юрид. наук :

спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В.О. Меркулова. – К., 2003. – 33 с.

4. Кетле А. Социальная система и законы, ею управляющие / А. Кетле. – 2-е изд. – М. : Книжный дом «Либроком», 2012. – 311 с.
5. Зеланд Н.Л. Женская преступность / Н.Л. Зеланд. – СПб. : Тип. А.А. Пороховщикова, 1899. – 389 с.
6. Ломброзо Ч. Женщина – преступница или проститутка / Ч. Ломброзо. – М. : Арстрель, 2012. – 320 с.
7. Тарновская П.Н. Антропологическое исследование. Женщины-убийцы / П.Н. Тарновская. – СПб. : Т-во Художественной Печати, 1902. – 512 с.
8. Заменгоф М.Ф. Брак, семья и преступность. Из «Журнала Министерства Юстиции» (февраль 1916 г.) / М.Ф. Заменгоф. – Петроград : Сенат. тип., 1918. – 34 с.
9. Фойницкий И.Я. Женщина-преступница / И.Я. Фойницкий // Северный вестник. – 1893. – № 2–3. – С. 111–140.
10. Гернет М.Н. Избранные произведения / М.Н. Гернет. – М. : Юридическая литература, 1974. – 639 с.
11. Ферри Э. Уголовная социология / Э. Ферри. – М. : Инфра-М, 2009. – 658 с.
12. Люблинский П.И. Очерки уголовного суда и наказания в современной Англии / П.И. Люблинский. – СПб. : Сенат. тип., 1911. – 725 с.
13. Внуков В.А. Женщины-убийцы / В.А. Внуков // Убийства и убийцы / под ред. Е.К. Кранушкина. – М., 1928. – С. 191–249.
14. Шиллер Л.И. Особенности деликвентного поведения женщин в условиях современного российского общества : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Л.И. Шиллер. – Улан-Удэ, 2003. – 148 с.
15. Голобородько И.М. Особенности исправления и перевоспитания женщин, осужденных к лишению свободы / И.М. Голобородько, В.Е. Квашиш, И.А. Кириллова. – М. : Изд-во Политотдела ИТУ МВД СССР, 1971. – 19 с.
16. Антонян Ю.М. Преступность среди женщин / Ю.М. Антонян. – М. : Российское право, 1992. – 256 с.
17. Зелинский А.Ф. Криминальная психология : [науч.-практ. пособие] / А.Ф. Зелинский. – К. : Юринком Интер, 1999. – 240 с.
18. Потемкина А.Т. Подготовка осужденных к освобождению и вопросы ресоциализации. Наказание и исправление преступников : [пособие] / А.Т. Потемкина ; под ред. Ю.М. Антоняна. – М. : НИИ МВД РФ, 1992. – 392 с.
19. Зырянов В.Н. Корыстные преступления, совершаемые женщинами / В.Н. Зырянов, В.А. Серебрякова. – М. : Изд-во Всесоюзного ин-та проблем укрепления законности и правопорядка прокуратуры СССР, 1990. – 120 с.
20. Потемкина А.Т. Характеристика осужденных женщин, отбывающих наказание в ИТК: по материалам специальной переписи осужденных 1989 г. : [пособие] / А.Т. Потемкина. – М. : ВНИИ МВД России, 1993. – 76 с.
21. Характеристика осужденных к лишению свободы. По материалам специальной переписи 1999 г. / под ред. А.С. Михлина. – М. : Юриспруденция, 2001. – 464 с.
22. Михлин А.С. Общая характеристика осужденных (по материалам Всесоюзной переписи осужденных 1989 года) / А.С. Михлин. – М., 1990. – 234 с.
23. Михлин А.С. Эксперимент в женской колонии / А.С. Михлин // Социалистическая законность. – 1991. – № 10. – С. 15–17.
24. Батиргарєєва В.С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні пробле-

ми : [монографія] / В.С. Батиргареева. – Х. : Право, 2009. – 576 с.

25. Неживець О.М. Забезпечення соціальної та трудової реабілітації осіб, звільнених з місць позбавлення волі : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О.М. Неживець. – К., 2005. – 232 с.

26. Пісоцька Н.М. Рецидивна злочинність молоді та її попередження : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Н.М. Пісоцька. – К., 2001. – 246 с.

27. Федусик В.В. Жіноча злочинність в Україні (кримінально-правові та кримінологічні проблеми) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В.В. Федусик. – О., 2001. – 22 с.

28. Головкін Б.М. Корислива насильницька злочинність жінок в Україні: сучасний стан, тенденції розвитку / Б.М. Головкін // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. праць. – Х. : Кроссруд, 2008. – Вип. 15. – С. 227–236.

29. Меркулова В.О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності / В.О. Меркулова. – О. : Одеський юридичний інститут Національного університету внутрішніх справ, 2003. – 280 с.

30. Рецидивна злочинність в Україні: [монографія] / [П.П. Михайленко, В.В. Кузнецов, В.П. Михайленко]; за ред. П.П. Михайленка. – К. : Аванпост-прим, 2009. – 168 с.

31. Батиргареева В.С. Жіноча рецидивна злочинність в Україні: кримінологічний аналіз сучасного стану / В.С. Батиргареева // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 3(42). – С. 200–211.

32. Чечель Н.О. Поняття жіночої злочинності в установах відбування покарань / Н.О. Чечель // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 1056–1059. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/C249-1/AppData/Local/Temp/FP_index.htm_2012_1_168.pdf.

Анотація

Лагоцька В. Ф. Історична генеза дослідження проблеми жіночої рецидивної злочинності в кримінологічній науці. – Стаття.

Аналізуються наукові праці вчених, присвячені дослідженню жіночої рецидивної злочинності. Виокремлено основні підходи науковців щодо розуміння причин та умов цього виду злочинності в межах антропологічного, соціологічного й моралістичного напрямів у кримінології.

Ключові слова: жіноча рецидивна злочинність, антропологічний напрям, соціологічна школа, моралістична теорія.

Аннотация

Лагоцкая В. Ф. Исторический генезис исследования проблемы женской рецидивной преступности в криминалогической науке. – Статья.

Анализируются научные работы ученых, посвященные исследованию женской рецидивной преступности. Выделены основные подходы ученых к пониманию причин и условий этого вида преступности в пределах антропологического, социологического и моралистического направлений в криминологии.

Ключевые слова: женская рецидивная преступность, антропологическое направление, социологическая школа, моралистическая теория.

Summary

Lahotska V. F. The historical genesis of the study of the problem of female recidivism in criminological science. – Article.

Analyzes the scientific work of scientists devoted to the study of female recidivism. Thesis there is determined basic scientific approaches to understanding the causes and conditions of this type of crime within the anthropological, sociological and moralistic trends in criminology.

Key words: female recurrent crime, anthropological direction, sociological school, moralistic theory.